

La ceràmica de Paterna al Museu de Barcelona

L'any 1921 la Junta de Museus de Barcelona va adquirir el material recollit en les excavacions que des de 1908 venien fent a Paterna els Srs. Almenar i Novella, de València. La reconstrucció d'aquest material ha donat una quantitat important de peces del major interès. Ha estat això possible perquè tota la trencadissa procedia de deixalles de forn. Dels documents antics es desprèn que els gerrers de Paterna eren obligats a reomplir els sots fets en el camp; amb aquest objecte hi llençaven totes les peces defectuoses o trencades, que són les que les excavacions han fet aparèixer. El mateix any el Director del Museu, D. Joaquim Folch i Torres, publicà una *Notícia sobre la ceràmica de Paterna*, on establia les primeres qüestions que suscitava aquest material gairebé nou

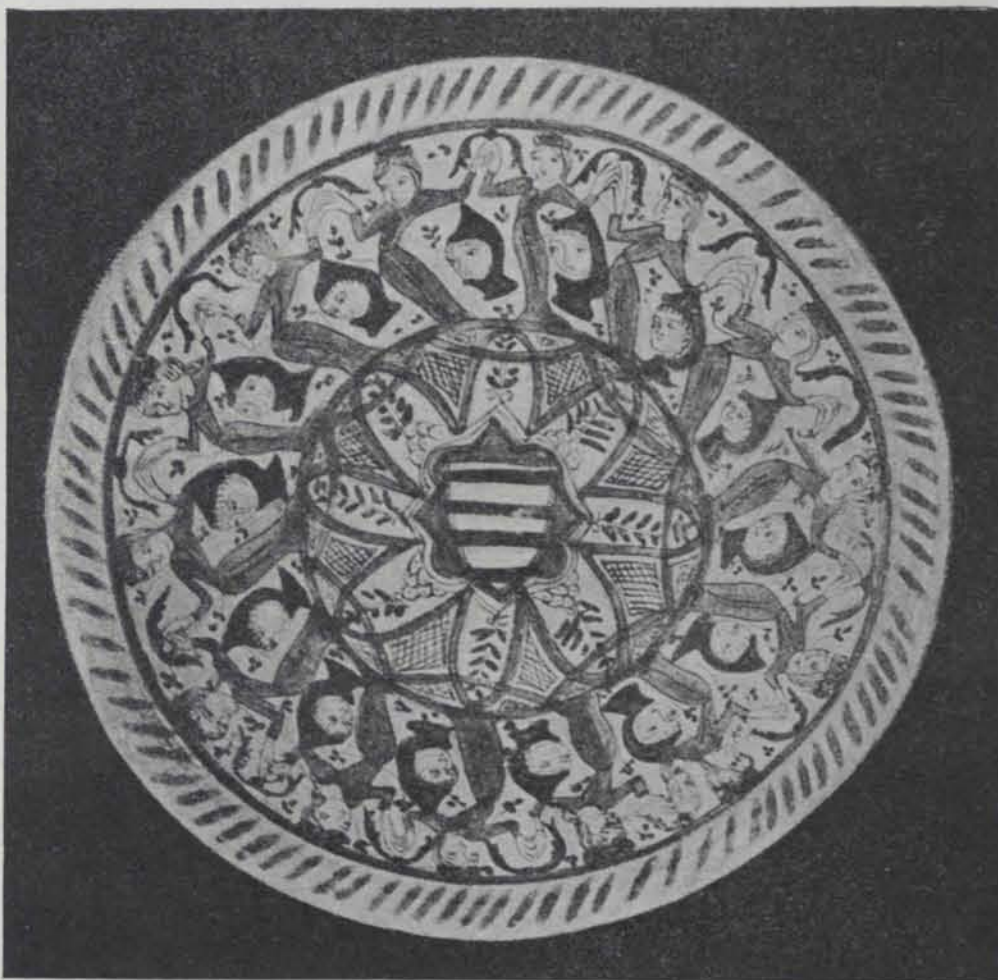

Fig. 336. — Plat de la sardana

en la història de la ceràmica (1). Posteriorment el Dr. E. Kühnel ha publicat en el Butlletí del Kaiser Friedrich Museum (1926) un article sobre aquesta ceràmica, uns exemplars de la qual, procedents de la Col·lecció Cabot, han ingressat en el susdit Museu (2). És una ceràmica decorada amb verd i manganès damunt fons blanc, tècnica d'antiga tradició, comprovada a la península

(1) A esmentar els estudis següents: *Catalogue des anciennes faïences hispano-mauresques... formant la collection de Paul Tachard*; Almenar i després Artiñano a la revista *Coleccionismo*, 1918, t. VI, pp. 114 i 139; Gaston Migeon publicà un plat de Paterna en el vol. II del Manual d'Art Musulmà: *Les Arts Plastiques et Industriels* (París, 1907), fig. 265. I juntament els dos del Louvre en *La Céramique dans l'Art Musulman* (París, 1913).

(2) Una traducció d'aquest article ha estat publicada a la *Gaceta de les Arts*, n.º 48 (1 maig 1926).

des de la fi del segle X. La producció de Paterna no sembla però remuntar gaire més enllà del segle XIV ni passar del XVI. Els temes decoratius d'aquesta ceràmica poden distribuir-se essencialment en pocs agrupaments: signes de lletres cúfiques, més o menys degenerats i combinats

Fig. 337. — *a.* Plat amb dos paons simètrics; *b.* Plat amb dues dones dansants i tocant les castanyoles

amb temes florals i geomètrics; decoració zoomòrfica (lleons, braus, llebres, cérvols, ànecs, paons, peixos, etc.); representacions humanes, combinades amb peixos o temes florals o arquitectures; singularment interessants les figures femenines representant escenes de joc. Com a formes trobem

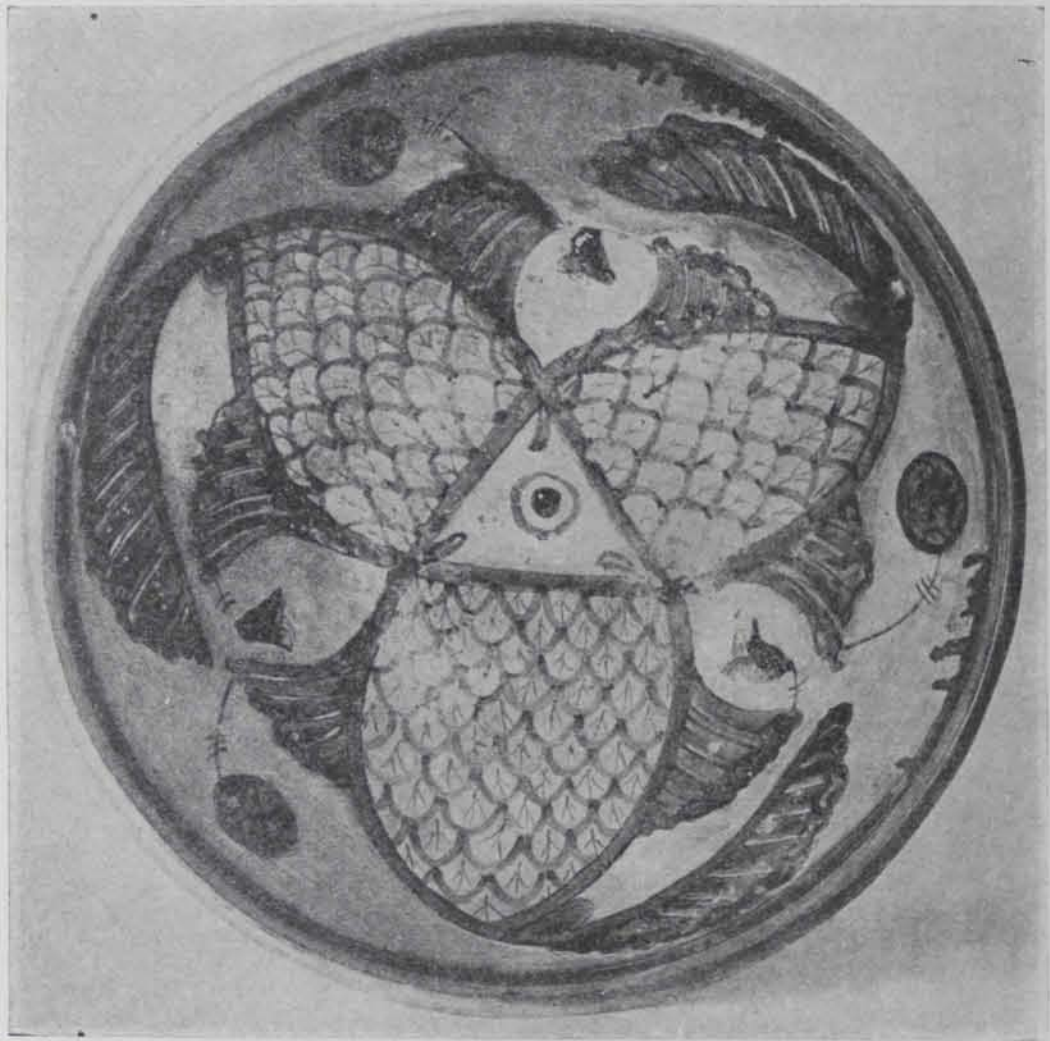

Fig. 338. — Plat amb combinació de peixos

Fig. 339
Plat amb la representació d'un ocellFig. 340
Plat amb la representació d'un mamífer

Fig. 341. — Plat amb la representació d'un ocell

Fig. 342
Plat amb la representació d'un mamífer

Fig. 343
Plat amb la representació d'una dama

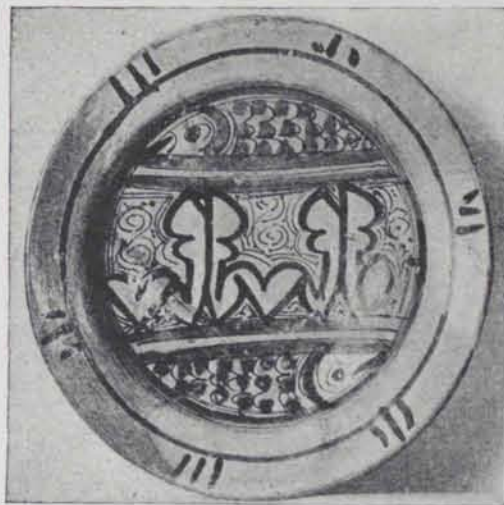

Fig. 344. — Exemplar amb decoració de caràcters aràbigs

en aquesta sèrie plats profunds i plans, grans i xics, bols amb vores ondulades, pots cilíndrics i gerros amb nanses i bec. De les mateixes excavacions procedeixen uns gerros sense vidriat, decorats amb dibuixos amb manganès i un gerro amb coberta verda vidriada que converteix la decoració manganès del fons en negre.

El llegat d'Emili Cabot

El dia 27 de febrer, a l'edat de seixanta sis anys, morí a Barcelona l'il·lustre col·leccionista n'Emili Cabot i Rovira. De jove, En Cabot, fill d'una família barcelonina, el nom de la qual tenia ja una llarga tradició en el gremi d'argenteres de la ciutat, trobà en el medi que el voltava un camp aposta per al desenrotllament de les seves aficions i de la seva sensibilitat d'artista. Durant llargs anys de la seva vida intervingué com a director artístic l'obrador de joieria dels Cabot, ja famós a Bar-

celona, tot contribuint al prestigi creixent que ha anat aconseguint fins als nostres dies.

En la casa dels Cabot, on l'amor a les arts era cosa tradicional, i on els germans del finat seguien des de la seva juvenesa el renaixement literari de Catalunya, fins a donar un d'ells (En Joaquim Cabot i Rovira) el seu nom prestigiós a nombroses empreses literàries, l'educació artística de n'Emili fou cosa a fer sense entrebancs, i afanyós de conèixer i educar-se (cosa difícil en la Barcelona d'aleshores, com ho és avui encara en molts aspectes), tingué mitjans de viatjar i aprendre, amb la visió de les grans obres d'art dels museus i col·leccions europees.

La Barcelona d'aleshores era, en matèria d'antiguitats, una mena de dipòsit que s'hauria dit inexhaurible, a la disposició dels *amateurs* i comerciants de França i d'Anglaterra principalment. Era aquell temps feliç (?) del qual encara ens parlen alguns aficionats de l'època, en què podien adquirir-se a baix preu tapisseries gòtiques i altres coses d'art que avui serien pagades, ací mateix, a preus exorbitants. Era aquell temps, també, que els corrents del romanticisme havien desvetllat i fins posat de moda les coses de l'Edat Mitjana, i aquest corrent, arribat ací amb retard, prenia solament en uns quants esperits cultes, entre aquests pocs el nostre col·leccionista.

En Cabot començà a ésser col·leccionista als divuit anys. La seva sensibilitat i la seva educació li feien sentir la bellesa en allò on els altres no veien més que una raresa banal o una antigalla sense suc ni bruc. Aquell jove *amateur* d'aleshores, en els darrers anys de la seva vida ens explicava quines foren les seves emocions primeres de col·leccionador d'obres d'art, i quins els seus primers delits d'anar aportant al reconet del seu estudi casolà les peces disperses que li queien als dits. Amb altres pocs amics donats com ell a la noble dèria, mútuament estimulants, començava doncs aquesta bella i profitosa arplega de vidres catalans que ha salvat per a Catalunya la visió d'una de les seves produccions artístiques més exquisides. Qui sap on serien aquests vidres avui, si l'afició d'aquell jovincel culte no ens els hagués guardat!... A ben segur que tristament dispersos per Europa, portarien encara, com portaren durant molts anys els dos exemplars del Louvre, una rotulació de venecians que, a instàncies d'En Cabot, fou canviada per a posar-hi al peu el nom de «catalans» que els pertoca.

Certament, Catalunya deurà sempre a En Cabot aquesta part de la seva glòria artística. D'aquell amor que feia preferir els vidres a tota altra cosa, vingué l'arplega d'un conjunt prou nombrós i important perquè tots els estudiosos i *connaisseurs* d'Europa hi posessin atenció. D'aquesta atenció vingué l'estima i la consideració de Catalunya com a centre productor de vidres exquisits en els segles XV i XVI, i d'ací el desvetllament de l'interès de part dels col·leccionistes i museus d'Espanya i de l'estranger de posseir un testimoni de les nostres manufactures de tots temps elogiades i comparades per alguns viatgers antics amb les dels forns venecians, que foren en son temps els més prestigiosos.

La col·lecció féu aviat arreu el prestigi del col·leccionista. D'altra banda, el nom d'En Cabot, no mancava mai en cap empresa pública dedicada a la divulgació de la nostra riquesa artística i al foment de la seva devoció. Així el trobem ja amb En Miquel i Badia, prenent una part activíssima en l'organització de la Secció d'Art retrospectiu en l'Exposició Universal del 1888. Allí foren per